

การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ สถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน The Learning Center Sufficiency Economy Administration Development Model in The Eastern Part Under The Office of Basic Educational Commission

อลิสา อินทร์ประเสริฐ,¹ ประยูร อิมสวาสดี², สมนึก ทองเอี่ยม³
Alisa Inprasert,¹ Prayoon Imsawasdi², Somnuk Tongiam³

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษา 2562 จำนวน 17 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การศึกษาแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์ประกอบขั้นตอน 5 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในศูนย์การเรียนรู้ (2) องค์ประกอบขั้นตอนการจัดกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (3) องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง (4) องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้และ (5) องค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและขยายผล 3) การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ยืนยันและเห็นชอบทั้ง 5 องค์ประกอบขั้นตอน

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการบริหาร, ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคตะวันออก, สถานศึกษาในภาคตะวันออก

¹ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Ph.D. Student, Educational Administration Program, Faculty of Education, Burapha University

² ผศ.ดร., ภาควิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

² Assist. Prof. Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University, Advisor

³ อาจารย์ ดร., ภาควิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

³ Lecturer, Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University, Co-Advisor

Corresponding Author E-mail: Alisa_direk@hotmail.com

Abstract

This research aimed to study the management a learning center based on the sufficiency economy philosophy to develop a learning center management model based on the sufficiency economy philosophy and to examine the suitability of the learning center management model based on the sufficiency economy philosophy of educational institutions in the Eastern region under the office of the basic education commission, ministry of education. The sample group consisted administrators and teacher of learning centers that adopted the philosophy of sufficiency economy. The results of the study are as follows: 1)The overall condition of the management of the learning center according to the philosophy of the sufficiency economy was in “The highest level” and the order of condition were to prepare for the use of the philosophy of the sufficiency economy in the learning center, organizing school activities and learners’ development activities, implementation of the change, organization of the learning system and building networks and expanding results. 2)The management model of the learning center based on the philosophy of sufficiency economy correlated with the elements, steps, and details of five operational process elements which were (1) the preparatory process elements to apply the philosophy of sufficiency economy in the learning center (2) the procedures for school activities and learner development activities (3) the transition process (4) the organization the learning system (5) networking and expanding results. 3) In the development of a learning center management model based on the sufficiency economy philosophy, professionals and experts confirmed and agreed on the elements, steps of the learning center management model.

Keywords: Development of Sufficiency Economy Management, Learning Center Model Eastern region, Educational institutes in the Eastern region

บทนำ

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานั้น คือ การดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติภารกิจ เช่น การบริหารการศึกษา การบริหารจัดการงบประมาณการศึกษา การจัดสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น เพื่อที่ท้ายที่สุดแล้วเกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิถีปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต เพื่อผลให้เกิดการปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียน เด็กและเยาวชน ให้มีจิตสำนึกและอุปนิสัยพอเพียงเพื่อจะได้สามารถดำรงตน และดำเนิน

ชีวิตให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงนั้น มีสถานศึกษาพอเพียงหลายแห่งที่มีความประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ในการพัฒนาไปสู่สถานศึกษาพอเพียง ซึ่งมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงเหล่านี้โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และดำเนินการโดยเน้นความสมัครใจ การถอดบทเรียน และการสร้างเครือข่ายผ่านตลาดนัดวิชาการ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังจากที่มีการดำเนินการระยะหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมกับหลายงานพัฒนาเครื่องมือประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา รวมถึงขั้นตอนวิธีการประเมิน ตลอดจนพัฒนาและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินจากส่วนกลาง โดยมีองค์ประกอบจากหลายภาคส่วนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายให้สถานศึกษาทั่วไปต้องผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงครบทุกแห่ง แต่จากการติดตามการดำเนินการ ตั้งแต่ปี 2554 - 2560 พบว่า มีสถานศึกษาพอเพียงที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเพื่อประกาศจัดตั้งเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากการถอดบทเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พบว่าปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา คือ การบริหารสถานศึกษา สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยี การบริหารงบประมาณการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ไม่ตรงตามความต้องการ การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู และการสนับสนุนการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงนโยบายและการส่งเสริมจากต้นสังกัดคุณลักษณะของบุคลากร และการส่งเสริมและสนับสนุนในการทำผลงานเชิงประจักษ์ (ศาลินา บุญเกื้อ และคณะ, 2557)

ปัจจุบันสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวนน้อย จึงทำให้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษานั้นไม่สามารถดำเนินการได้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ส่งผลให้นักเรียนนักเรียน ครู บุคลากร บุคคล ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงสมาชิกในชุมชน มีขาดอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง ทั้งนี้แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก จึงควรมีรูปแบบการบริหารที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของขั้นตอนที่นำมาใช้พัฒนาสถานศึกษาพอเพียงให้ได้รับการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในภาคตะวันออก ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สะท้อนถึงสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของขั้นตอน ได้แก่ 1) องค์ประกอบขั้นตอนการ

เตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา
2) องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน 4) องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง 5) องค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและ
ขยายผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น เนื่องด้วยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ยังมีสถานศึกษาพอเพียงที่พัฒนาเป็น
ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวนน้อยที่สุดในประเทศไทยเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น
เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับบริบทและตอบสนอง
นโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและเพิ่มจำนวนของสถานศึกษาที่เป็น
ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อศึกษารูปแบบและพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มี
การพัฒนาต่อยอดและดำเนินการสอดคล้องกับเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้
ประสบความสำเร็จในการดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างยั่งยืน
สร้างเสริมให้นักเรียน ครู บุคลากร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงสมาชิกในชุมชนมีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงและ
สามารถยกระดับสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรมีรูปแบบ
การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นระบบชัดเจนและเหมาะสม เพื่อพัฒนาสู่การเป็นศูนย์การ
เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ
สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ
สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ
สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งได้แก่ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การถอดบทเรียนและวิเคราะห์หัตถ์ลักษณะ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศาลินา บุญแก้ว และ คณะ, 2557) การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 (อรรณพ ป้อมดำ, 2561) และรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ภูวนาส พุ่มไม้, 2562) แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยวางแผนการดำเนินการวิจัย โดยการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนและกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวน 15 โรงเรียน มีประชากรจำนวน 33 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, ออนไลน์)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2562 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในภาคตะวันออก ซึ่งมีจำนวน 15 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 17 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นการศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเครื่องมือสำหรับบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสังเคราะห์เพื่อจัดทำแบบสอบถามสำหรับศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ได้ร่างแบบสอบถามจำนวน 77 ข้อ

1.2 จัดทำร่างแบบสอบถามจำนวน 77 ข้อ เพื่อเสนอ อ.ที่ปรึกษาพิจารณาและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ตรวจสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .97 จำนวน 77 ข้อ (ปราณี หล้าเบญจนะ, 2559, หน้า 2 - 3)

1.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 77 ข้อ ไป Try out และใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 17 คน ได้แบบสอบถามรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด 5 อันดับแรก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 69 ข้อ

1.4 พัฒนาแบบสอบถาม การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ได้แบบสอบถาม จำนวน 69 ข้อ

ผลของการพัฒนา การศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงอันดับจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้ และองค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและขยายผล

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified delphi)

2.1 การศึกษารูปแบบ เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อศึกษารูปแบบ โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified delphi) 2 รอบ (ชัชวาล ทัชชวิวัฒน์, 2553, หน้า 198) ใช้แบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น ประมวลความคิดเห็นเพื่อให้ได้แนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสรุปเป็นรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสมกับเรื่องที่ทำการวิจัย จำนวน 17 คน (ชัชวาล ทัชชวิวัฒน์, 2553, หน้า 203) ซึ่งคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาวิจัยได้เป็นอย่างดี ผู้เชี่ยวชาญนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์และมีความสนใจในเรื่องที่ทำการวิจัย ดังนี้

2.2.1 เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นผู้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

2.2.2 เป็นรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

2.2.3 เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.4 เป็นหรือเคยเป็นศึกษานิเทศก์ผู้ประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 เสนอแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามการพัฒนาแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 2 รอบ พร้อมทั้งประมวลความคิดเห็นเพื่อให้ได้แนวความคิดและสรุปเป็นรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ได้ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลของการพัฒนา การศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 องค์ประกอบขั้นตอนรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 4.94 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เท่ากับ .40 ซึ่งทุกข้อผ่านเกณฑ์

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

3.1 การพัฒนารูปแบบเป็นการตรวจสอบรูปแบบการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาใช้เป็นข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริงของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) แล้วสรุปข้อคิดเห็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มเสนอเป็นรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสมบูรณ์ในรายงานการวิจัย

3.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 8 คน

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ มีเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติ ดังนี้

3.2.1 เป็นหรือเคยเป็นผู้ประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.2 เป็นศึกษานิเทศก์ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.3 เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.4 เป็นหรือเคยเป็นนักวิชาการการศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริงของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ได้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง

ผลของการพัฒนา การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากผู้เชี่ยวชาญ 8 คน พบว่า รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง เพื่อการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงอันดับจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้ และองค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและขยายผล

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินงานของรูปแบบการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	n = 17		ระดับ	อันดับ
	$\bar{x}$	SD		
1. องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	4.81	0.26	มากที่สุด	1
2. องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้	4.52	0.46	มากที่สุด	4
3. องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.77	0.33	มากที่สุด	2
4. องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง	4.64	0.32	มากที่สุด	3
5. องค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและ ขยายผล	4.47	0.54	มาก	5
รวม	4.66	0.30	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66, SD = 0.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบขั้นตอน โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.81, SD = 0.26$) องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.77, SD = 0.33$) องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.64, SD = 0.32$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1

องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
	<i>Mdn.</i>	<i>I.R.</i>
1. องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	4.94	.24
2. องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้	4.88	.56
3. องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	5.00	.21
4. องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง	4.96	.37
5. องค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและขยายผล	4.90	.95
รวม	4.94	.40

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 องค์ประกอบขั้นตอนรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 4.94 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เท่ากับ .40 ซึ่งทุกข้อผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 3 ผลการศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2

องค์ประกอบขั้นตอนรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน			Mdn.	I.R.
1. องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา			5.00	.15
2. องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้			5.00	.39
3. องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			5.00	.57
4. องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง			5.00	.25
5. องค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและขยายผล			5.00	.80
รวม			5.00	.36

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 องค์ประกอบขั้นตอนรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 5.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เท่ากับ .36 ซึ่งทุกข้อผ่านเกณฑ์

3. การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งให้ความเห็นว่ารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อคำถามแบบลำดับความสำคัญ (Ranking question analysis) ร่วมด้วย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการที่ผู้เชี่ยวชาญได้รับฟังการบรรยายสรุปรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย 5 อันดับ ได้แก่ องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษารองลงมา คือ องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้

องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และองค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและขยายผล

จากการอภิปรายซักถามของผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้พิจารณาข้อมูล ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงและมีความเห็นอย่างฉันทามติ (Consensus) และยอมรับในรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกประเด็น

3.2 การนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง

จากการสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่า รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง เพื่อการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารรองผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนโดยจัดให้มีการเตรียมความพร้อมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และผลักดันให้มีการจัดระบบการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการสร้างสื่อ/ แหล่งเรียนรู้/ ฐานการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาบุคลากร และกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปลุกฝังให้มีการดำเนินการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน และชุมชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนที่ต้องการการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่โรงเรียนทั่วไปและหน่วยงานอื่น ๆ สู่ชุมชน และการบริหารจัดการการศึกษาดูงาน จึงส่งผลให้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรณ ป้อมดำ (2561) ที่ศึกษาการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการพัฒนาเป็น 2 แนวทาง 1.1) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำและบริหารจัดการศึกษาในทุกมิติ มอบหมายให้คณะครูน้อมนำมาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กิจกรรมในสถานศึกษา พัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาพอเพียงและดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการอย่างมีระบบทั้งโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จนพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้าน 1.2) การดำเนินการโครงการอื่น ๆ แล้วนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นหลักคิด หลักปฏิบัติในการบริหารจัดการศึกษาเป็นสถานศึกษาพอเพียง และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แนวปฏิบัติ การขับเคลื่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรมในโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขั้นที่ 4 การเปลี่ยนแปลงบริบท และ ขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่าย รวมถึงสอดคล้องกับมูลนิธิยุวสถิรคุณ (2557) ที่กล่าวว่า กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบขั้นตอน ได้แก่ องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา องค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้ องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนองค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและขยายผล ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม มีความสอดคล้อง มีประโยชน์ และมีความเป็นไปได้ ทั้ง 5 ขั้นตอน ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาขึ้นตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับผู้บริหารศูนย์

การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะต้องเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีองค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมความพร้อมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาองค์ประกอบขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้ องค์ประกอบขั้นตอนกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง และองค์ประกอบขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและขยายผล ด้วยดำเนินการตรวจสอบและประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามแนวคิดการประเมินรูปแบบของ Eisner (1976) ที่เชื่อว่า ผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการประเมินที่มีความเที่ยงธรรม และมีดุลยพินิจที่ดีมีมาตรฐานและเกณฑ์มาจากประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีประโยชน์และเป็นไปได้

3. การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการวิจัยผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่ารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริงทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่สร้างโดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามกระบวนการวิจัยที่ได้ออกแบบไว้ รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ จึงเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม เนื่องจากมีการดำเนินการตรวจสอบ และประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินรูปแบบของ Eisner (1976, pp. 96 - 104) ที่เชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการประเมินที่มีความเที่ยงธรรม และมีดุลยพินิจที่ดี มีมาตรฐานและเกณฑ์มาจากประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ จึงเห็นว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม และเป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ผ่านกระบวนการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้ประเมินเพื่อพิจารณาตัดสินและตรวจสอบคุณภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การมุ่งมั่นพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการตาม 5 องค์ประกอบขั้นตอนของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ เพื่อยกระดับสถานศึกษาให้พัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตและจิตใจ

2. ผู้บริหารและหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถนำรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ได้จริง โดยอาจจัดทำคู่มือหรือแนวทางการประชุมหรือฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา

ให้พัฒนาทักษะการบริหาร หรือนำรูปแบบการบริหารไปเป็นแนวทางในการประเมิน เพื่อขอรับการประเมิน เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปเป็นแนวทาง ในการพัฒนาทักษะด้านการบริหารและทักษะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สังกัดอื่น ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น

3. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ สถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ไปทดลองใช้และ เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามหรือปัจจัยอื่น ๆ

4. ควรนำผลการวิจัยไปต่อยอดการศึกษาในเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการบริหารศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.ควรมีการจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็น แนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องแนวทางการพัฒนาและประเมินสถานศึกษา พอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*.

กรุงเทพฯ: ศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.

ชัชวาล ทักษิวัต. (2553). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 8(1), 185 - 223.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปราณี หล้าเบญจ. (2559). *การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล*. ยะลา:

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ภูธนภัส พุ่มไม้. (2562). *ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. สืบค้นจาก

http://tps.comsci.info/suf/r_menu3.html

- ศาลินา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประหัตษ์. (2557). *การถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *การขับเคลื่อนด้านการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www.sufficiency.nida.ac.th/>
- อรรธรณ ป้อมดำ. (2561). *การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Eisner. E. (1976). Educationalconnoisseurship and criticism: Their form and functions in educationevaluation. *The Journal of Aesthetic Education*, 10(3). 135-150.

การอ้างอิงบทความ

อลิสสา อินทร์ประเสริฐ, ประยูร อิมสวาสดี และสมนึก ทองเอี่ยม. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 3(4), 15-30. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/251694>

